

Van Edelare naar de Koppenberg

Cyclocrossen in het Oudenaardse

Van Edelare naar de Koppenberg
Cyclocrossen in het Oudenaardse
©2024 Freddy De Meester & Stefaan Van Laere met medewerking van
Robert Janssens
ISBN: 9789464076899
Uitgeverij Partizaan
www.partizaan.be

Foto's: Freddy De Meester, Stefaan Van Laere, Mark Van Hamme, Fausto
Vandermeirsch, Manu Debruyne, Philip Tesseur (Jolien Verschueren), Marissa De
Meester, Verda Neyt, Gino Van Dierdonck en Eddy De Bie.

Met dank aan Dirk De Poorter, Jeannette Nachtegale (weduwe van Julien Vanden
Haesevelde), Eddy Vanden Hautte, Sarah Dhondt, Gert Noeyens, het gemeentebestuur
van Oudenaarde en allen die meegewerkt hebben om dit boek mogelijk te maken.

Teksten: Freddy De Meester, Stefaan Van Laere en Robert Janssens

Tekeningen: besloten kunstenaarscollectief Arte Invoce

Geachte lezers,

Het is met groot genoegen dat ik u mag verwelkomen in de fascinerende wereld van de cyclocross, een sport die diep verankerd is in de harten van vele inwoners van Oudenaarde en zijn omliggende gemeenten. Als schepen van sport is het een eer om het voorwoord te schrijven voor dit prachtige boek dat de rijke geschiedenis van de cyclocross in onze regio tot leven brengt.

Oudenaarde, met zijn pittoreske dorpjes Ename, Nederename, Mater, Leupegem en Volkegem, heeft door de jaren heen een vruchtbare voedingsbodem geboden voor deze adembenemende sport. Elk van deze locaties heeft zijn eigen unieke bijdragen geleverd aan de evolutie van de cyclocross, en samen vormen ze een onmiskenbare mozaïek van prestaties, passie en doorzettingsvermogen.

De Koppenbergcross, een van de meest iconische wedstrijden in de wereld van de cyclocross, is zonder twijfel het kroonjuweel van onze streek. De steile, modderige hellingen van de Koppenberg hebben menig renner tot het uiterste gedreven en zijn uitgegroeid tot een symbool van uitdaging en triomf.

Dit boek biedt een diepgaande blik op deze rijke historie, aangevuld met interviews met enkele van de meest gerenommeerde renners die onze regio heeft voortgebracht. Albert Van Damme, Bertje Vermeire, Peter Van Den Abeele en Christophe Impens delen hun persoonlijke verhalen en herinneringen, en brengen zo de glorie dagen van de cyclocross tot leven. Hun getuigenissen bieden niet alleen een uniek inzicht in de sport, maar ook in de gemeenschap die deze helden heeft voortgebracht en ondersteund.

Ik ben ervan overtuigd dat dit boek niet alleen de herinneringen aan glorieuze momenten en heroïsche prestaties zal doen herleven, maar ook een bron van inspiratie zal zijn voor toekomstige generaties. De verhalen van strijd, overwinning en kameraadschap die hier zijn verzameld, zullen ongetwijfeld een blijvende indruk achterlaten op iedereen die ze leest.

Namens de stad Oudenaarde wens ik u veel leesplezier en hoop ik dat u net zo zult genieten van deze boeiende geschiedenis als ik. Moge dit boek een waardig eerbetoon zijn aan onze lokale helden en de prachtige sport die cyclocross heet.

Met sportieve groet,

Peter Simoens

Schepen van Sport

Stad Oudenaarde

Freddy De Meester

Passie voor de cyclocross

Carrière tot mijn 50ste

Als inwoner (sinds 2014) en ex-deelnemer aan een aantal veldritten in Oudenaarde en door de populariteit van de Koppenbergcross leek het mij een goed idee om samen met Stefaan Van Laere een boek over de geschiedenis van het veldrijden in het Oudenaardse te maken. Ik kon hierbij beroep doen op de uitgebreide documentatie die ik in mijn bezit heb.

Ik begon zelf als 15-jarige te crossen en mijn carrière duurde tot mijn 50ste. Ik combineerde mijn passie als cyclocrosser met een job bij de NMBS. Als tiener belandde ik in het crossmilieu door mijn oom Marcel De Meyer, toen manager van vele renners en kampioenen zoals onder andere Albert Van Damme, Robert Vermeire, Erik en Roger De Vlaeminck, Roland Liboton, Klaus-Peter Thaler, Milos Fiser en zovoort. Allemaal renners waar ik vanaf 1978 ook mee kampte of op zijn minst mee aan de start stond.

Mijn oom Marcel De Meyer bij de afscheidscross van Charles Vanhoutte in Oostakker (maart 1970). Op de foto Albert Van Damme, Marcel De Meyer, Robert Vermeire, Charles Vanhoutte en Erik De Vlaeminck.

Cyclocrossdynastieën

Ik streed ook aan de zijde van vader en later hun zonen zoals onder meer Lucien, Geert en Bart Wellens, Ronny, Danny, Sven en Dieter Vanthourenhout, Jos en Kevin Pauwels, Rein en Richard Groenendaal, Radomir Simunek senior en junior, ... Dankzij mijn oom kon ik dikwijls in het buitenland aan de slag, tot in Amerika toe.

Halfweg de jaren 1970 stond ik drie keer in de jeugdreeksen (categorie C) in Oudenaarde aan de start. Op 5 januari 1975 behaalde ik in Ename een 17de plaats,

op 20 november 1976 werd ik op de Korte Edelare 10de en op 18 januari 1976 12de in Volkegem. Het onderscheid tussen Ename, Nederename, Eine en Edelare was voor ons soms moeilijk, maar blijkbaar ook bij de persmensen. Vaak stond het verkeerd vermeld en bij sommige crossen is het ook nu nog onduidelijk waar ze werkelijk plaatsvonden.

Ondertussen weet ik als inwoner nu wel hoe de vork aan de steel zit. Ik woon sinds enkele jaren vlakbij de Volkegemberg waar ik dus zelf nog deelnemer was, en ook toeschouwer was op het BK van 1975 (gewonnen door Roger De Vlaeminck voor broer Erik en Marc De Block).

In de beginjaren 2000 was ik zelf ook enkele keren actief op de Koppenberg.

In de elitecrossen voor de GVA-trofee op 1/11/2005, 2006 en 2007 was ik er nog bij op latere leeftijd. Tijdens huidige fietstochtjes passeer ik wel eens de Koppenberg, Volkegem, Eine, maar ook naburige dorpjes Nederzwalm, Dikkelvenne, Semmerzake, waar ik deelnam aan wedstrijden en ik met veel plezier aan terugdenk....

Stefaan Van Laere en Freddy De Meester.

Stefaan Van Laere

Voor altijd wereldkampioen

De Leeuw van Laarne

Geboren en getogen in Laarne werd ik als kind al voorgoed besmet met het wielervirus. Ik herinner me nog goed hoe wijlen mijn vader Marcel me vol gloed wist te vertellen over de koershelden uit zijn jeugd. Met de gebroeders Albert en (helaas al wijlen) Daniël Van Damme hadden we in ons dorp twee echte kleppers in de buurt. Ik wist goed waar de bloemisterij van Albert dichtbij het kasteel was en fietste er vaak langs. Soms zag ik hem vertrekken naar of thuiskomen van een training en dan was mijn dag goed.

In het dorp hadden de gebroeders Van Damme in café De Pluym (ooit uitgebaat door de veel te vroeg gestorven crosser Roger Bijn) hun supporterslokaal, en daar hingen in het weekend hun overwinningsspalmen uit. Vaak meerdere stuks, want vooral Albert maar ook Daniël hadden een abonnement op de zege.

Flandrien

Albert Van Damme was een ware Flandrien. Ik ben er zeker van dat hij niet altijd even leuk vond om een 'modderduivel' genoemd te worden, maar feit is dat de 'Leeuw van Laarne' op zware omlopen helemaal tot zijn recht kwam. En die waren er in het Oudenaardse meer dan genoeg.

Hij werd zes keer Belgisch kampioen, en behaalde in 1974 die éne legendarische wereldtitel in het Baskische Vera di Bidasoa. Ik herinner het me nog alsof het gisteren was, ik als tienjarige snotneus nagelbijtend voor tv met mijn vader, en moeder die ongerust kwam kijken vanuit de keuken omdat we uit volle borst stonden te schreeuwen.

Bedankt Albert en Daniël om mijn jeugd te kleuren, bedankt ook pa en ma.

Albert Van Damme met Marcel Van Laere.

Legendarisch

In het glooiende landschap van Oudenaarde en de omliggende deelgemeenten is de cyclocross diep geworteld, met een geschiedenis die teruggaat tot de jaren 1940 en 1950 en zelfs vroeger. Terwijl vandaag de dag de Koppenbergcross in de Oudenaardse deelgemeente Melden een ongekende populariteit geniet, waren het in de beginjaren andere deelgemeenten die het toneel vormden voor de eerste crossen.

Deze geschiedenis krijgt een gezicht in de persoon van Georges Vandermeirsch, een lokale legende die vijf keer het Belgisch kampioenschap veroverde tussen 1945 en 1951. Zijn invloed en successen waren van onschatbare waarde voor de opkomst van de cyclocross in de regio. Samen met Vandermeirsch waren pioniers zoals Kamiel Vermassen, afkomstig uit Hillegem maar later neergestreken in Oudenaarde, cruciaal voor de vroege ontwikkeling van de sport.

In de schaduw van deze pioniers bloeide de cyclocross in de jaren 1950 en 1960 op de legendarische Edelareberg en Volkegem, waar nationale kampioenschappen en prestigieuze wedstrijden gereden werden. Het hoogtepunt vond plaats in 1975, toen Robert Vermeire en Roger De Vlaeminck de Belgische titels veroverden. Desondanks volgde een stille periode voor de lokale cyclocross, met de laatste veldrit in Volkegem in 1985.

Terwijl Oudenaarde haar plaats behield als het epicentrum van de cyclocross, met deelgemeenten zoals Ename, Nederename, Mater, Bevere, Etikhove, Schorisse, Heurne, Leupegem, en Petegem als arena's voor de wedstrijden, kwam er een hernieuwde opleving in 1988. De Sint-Pietersvrienden in Eine gaven het startschot voor wat uiteindelijk de voorloper van de huidige Koppenbergcross zou worden. In 1991 verhuisde de cyclocross naar de 'Bult van Melden', waar Peter Van Den Abeele als eerste zegevierde.

Dit boek neemt je mee op een boeiende reis door de geschiedenis van de cyclocrossen in Oudenaarde en omgeving, met aandacht voor de helden van weleer en de recente evoluties die deze sport tot op de dag van vandaag blijven definiëren.

CYCLO-CROSS

Wedstrijd te Etikhove ¹⁹³⁷

Zondag 10 Januari om 2 uur, cyclo cross over 20 km. met 500 fr. prijzen (125 fr. en beker, 90 fr. enz.) en open aan alle renners. Inschrijving « In den Kampioen », bij Arthur De Zetter.

De eerste ingeschrevenen zijn:

1. Denis Adelin; 2. De Meulemeester; 3. Vermeersch; 4. Versmissen; 5. Ghyselincq; 6. Fourneau; 7. Lambert; 8. Coetsier; 9. Verbeke; 10. De Potter; 11. Vanden Bauwhede; 12. Van Wassenhove; 13. Nollens; 14. Deilmulle; 15. Bracke; 16. De Schampelaere; 17. Naessens; 18. Haelters; 19. Brison; 20. Willems.

In de heuvels van Oudenaarde, waar het landschap geschiedenis uitademt en de grond doordrenkt is van passie, ontvouwt zich een verhaal dat diep geworteld is in de ziel van de streek. Het is een verhaal van modderige paden en steile hellingen, van doorzettingsvermogen en triomf, van het veldrijden.

Sinds lang hebben de inwoners van Oudenaarde en de omliggende gemeenschappen de uitdagingen van het terrein omarmd, waarbij ze de natuurlijke elementen trotseren op hun fietsen. Maar het was pas in de moderne tijd dat deze passie een georganiseerde vorm aannam, met de geboorte van de Koppenbergcross.

De Koppenbergcross, gehouden op de legendarische helling die bekend staat om zijn steilte en uitdagende terrein, is niet alleen een race, maar een viering van de rijke tradities van het veldrijden in de streek. Het is een evenement dat jaarlijks duizenden toeschouwers lokt, die samenkomen om de atleten aan te moedigen terwijl ze zich wagen aan de meedogenloze klimmen en afdalingen die de Koppenberg biedt.

Maar achter de glans van de overwinning en de opwindning van de koers ligt een dieper verhaal, dat van de mensen die deel uitmaken van deze geschiedenis. Het zijn de renners die hun grenzen verleggen op het parcours, de fans die hen aanmoedigen met hartstochtelijke kreten en de organisatoren die zich inzetten om dit evenement mogelijk te maken, jaar na jaar.

Door de geschiedenis van de Koppenbergcross en het veldrijden in Oudenaarde te verkennen, worden we ondergedompeld in een wereld van doorzettingsvermogen en traditie. Het is een verhaal dat ons herinnert aan de kracht van gemeenschap en de tijdloze aantrekkingskracht van menselijke vastberadenheid. En terwijl de wielen draaien en de modder vliegt, blijft de geest van het veldrijden in Oudenaarde voortleven, als een eeuwig vuur dat brandt in het hart van de heuvels.

Volkegem, gehuld in de nevels van de ochtend, verwelkomt renners en fans op zijn betoverende paden voor een andere spectaculaire dag van veldrijden. Hier, op de heuvels diep doordrenkt zijn met verhalen uit vervlogen tijden, wordt de ware essentie van de sport blootgelegd. De Volkegemcross is een eerbetoon aan de natuurlijke schoonheid van de regio, waar renners worden uitgedaagd door de grillige paden en verraderlijke afdalingen. Het is een viering van de menselijke geest in al zijn glorie, waar elke pedaalslag een ode is aan de ontembare wilskracht van de wielrenner.

Edelare, de majestueuze heuvel die hoog boven de omringende valleien uittorent, is de belichaming van de strijd tussen mens en natuur. Hier, op de iconische Edelareberg, komen renners samen om de uitdagingen van het terrein te trotseren en de grenzen van hun kunnen te verkennen. De Edelarecross is een viering van moed en vastberadenheid, waar elke bocht een nieuw avontuur onthult en elke beklimming een kans biedt om de top van glorie te bereiken. Het is een monument voor de wielersport, een symbool van de eeuwige strijd tussen mens en elementen.

Welden, gelegen te midden van de rustige velden en glooiende heuvels van Oudenaarde, omarmt het veldrijden als een essentieel onderdeel van zijn identiteit. Hier, op de schilderachtige paden en kronkelende wegen, komen renners samen om deel te nemen aan de Weldencross, een eerbetoon aan de rijke tradities van de streek. Het is een ode aan de passie, waar renners en fans zich verenigen in hun liefde voor de sport en hun respect voor het terrein dat hen omringt. De Weldencross is meer dan alleen een race; het is een symfonie van menselijke vastberadenheid en natuurlijke schoonheid, een ode aan de tijdloze aantrekkingskracht van het veldrijden.

Mater, gehuld in de rust van de landelijke charme, weeft zijn eigen verhaal in de rijke geschiedenis van het veldrijden in de streek. Hier, tussen de weelderige velden en kronkelende beekjes, komen renners samen om deel te nemen aan de Matercross, een viering van de schoonheid van de natuur en de kracht van de menselijke geest. Het is een eerbetoon aan de eeuwenoude band tussen mens en terrein, waar elke modderige bocht een uitdaging biedt en elke hindernis een kans is om te zegevieren. De Matercross is een oase van avontuur en opwinding, een baken van hoop in de uitgestrekte vlaktes van het landschap.

Nederename, gehuld in de ochtendmist en omringd door de rustige schoonheid van het platteland, nodigt renners uit om deel te nemen aan de Nederenamedcross, een viering van de levendige tradities van het veldrijden. Hier, op de schilderachtige paden en kronkelende wegen, testen renners om hun vaardigheden uit in een sport die hen verenigt. De Nederenamedcross is een ode aan de tijdloze aantrekkingskracht van het veldrijden, een viering van de menselijke geest en de natuurlijke schoonheid die ons omringt.

***“In het hart van
Oudenaarde, waar de
modder de echte aard
van een man onthult
en de heuvels getuigen
zijn van onze strijd, daar
bloeit de cyclocross, een
sport die het Vlaamse
doorzettingsvermogen toont.
Zoals onze wielrenners zich
door elke ronde vechten,
zo zullen wij ook onze
gemeenschap vooruitstuw-
en. Hun moed inspireert ons
allemaal.”***

**premier Achiël Van Acker
1956**

Bij het veldrijden koersen de deelnemers over een parcours dat bezaaid is met diverse uitdagingen zoals modder, heuvels en obstakels die de renners dwingen om af te stappen en hun fiets te dragen. De sport heeft zijn wortels in het begin van de 20e eeuw, waar het aanvankelijk begon als een manier voor wegrenners om hun conditie tijdens de wintermaanden te behouden.

Eén van de regio's die al snel een cruciale rol in de ontwikkeling van het veldrijden speelde, was Oudenaarde. Deze streek staat bekend om zijn heuvelachtige landschappen, met de beruchte kasseienhellingen en sompige weiden, wat een perfecte uitdaging vormde voor de renners die hun vaardigheden en behendigheid wilden aanscherpen. Het was niet alleen de uitdagende topografie die Oudenaarde tot een veldritbastion maakte; de lokale bevolking, die reeds een diepgewortelde passie voor het wielrennen had, omarmde de sport met open armen.

Robert Janssens vertelt over...

Van het veld naar de weg en omgekeerd

Coryfee onder de wielersjournalisten Robert Janssens (1939) volgde in zijn rijke carrière de wegwedstrijden maar ook de vele pistemeetings op de voet voor eerst De Volksgazet en later vooral voor Het Laatste Nieuws. Zo was hij niet minder dan 38 keer aanwezig in de Tour de France. In die periode schreef hij talloze artikels over niet alleen de wielergoden maar ook de vaak even geassioneerde renners van de tweede rij. Hij is de auteur van verschillende wielerbestsellers die in de bibliotheek van geen enkele liefhebber mogen ontbreken.

Destijds waren de zesdaagses en pistemeetings erg populair, maar verderop in zijn loopbaan had Robert ook meer aandacht voor het veldrijden.

Sinds 2021 mag hij zich ook romanschrijver noemen en werkt hij als huisauteur bij uitgeverij Partizaan aan een oeuvre dat intussen steeds indrukwekkender proporties aanneemt.

Hier vind je de boeken van Robert Janssens bij uitgeverij Partizaan.

– Er bestaat voor de goeie coureur geen betere combinatie dan die van weg en veld, of veld en weg, stelde Roger De Vlaeminck bij een laatste gesprek.

Om daar fier aan toe te voegen:

– Ik ben daar misschien wel het sterkste voorbeeld van. Ik won een groot percentage van de meer dan honderd cyclocrossen die ik in mijn leven reed en heb toch heel wat topkoersen op mijn palmares staan.

– Waarbij, zo vervolgde hij nog, die koersen in het veld destijds veel lastiger waren van vandaag. Het was vaak en in de modder meer lopen dan op de velo zitten. Of zeg maar ploeteren.

Dat laatste klonk als uit de mond van een oude man en hoewel hij zo niet of overkomt (of probeert dat te doen) is dat niet helemaal onwaar. Hij zat, op het moment van dat gesprek, toch ook al in de tweede helft van de rit in ‘tram 7’.

Nu is, in deze moderne tijden, de vaststelling gegroeid dat veld en weg onlosmakelijk bij mekaar horen, uiteraard voor wie een goede wielrenner wil worden en zijn. De voorbeelden zijn het hele jaar door van het televisiescherm te plukken. In de winter komen de sterkste prestaties van Mathieu van der Poel, van Wout van Aert, van Tom Pidcock, ongenaakbare crossers van in de tijd dat het veld het voornaamste terrein voor hun sportieve bezigheid was. En wordt het lente, dan ziet men diezelfde kampioenen schitteren in de strafste wegwedstrijden, de topklassiekers vooral.

Waarbij een mens nogal rap vergeet dat die trend altijd bestaan heeft, zij het misschien in mindere mate, omdat ter zake het veld lange tijd concurrentie gekregen heeft van de piste. Van Rik Van Steenbergen over Rik Van Looy naar Eddy Merckx, die hebben zesdaagsensuccessen op hun palmares staan, naast de hoogste scores op de weg behaald. En omgekeerd geldt hetzelfde: echte 'pistiers' als Patrick Sercu (groene trui in de Tour en ooit een etappewinnaar na een lange solovlucht) en Peter Post (laureaat van Parijs-Roubaix in een lang standgehouden recordtijd) leerden de mensen dat de ene wielerspecialiteit best combineerbaar was met de andere, ook op het allerhoogste niveau. In de zesdaagsen van toen kon men niet alleen handigheid kweken, maar ook uithoudingsvermogen, bijvoorbeeld in de lange koppelritten, die destijds op het programma stonden.

Maar ja, er worden nu zo goed als geen zesdaagsen meer georganiseerd (in Gent natuurlijk nog wel, elk jaar weer met veel succes trouwens) zodat vandaag de cross geldt als beste aanloop naar de weg, of als de beste combinatie tussen de twee specialiteiten. Waarbij men nogal gemakkelijk uit het oog en het hoofd verliest dat dit altijd zo geweest is. Roger De Vlaeminck mag daarvoor als absoluut voorbeeld gelden, net zoals wijlen zijn broer Erik. Die reed overal met evenveel talent rond, bij zoverre dat de hoog gequoteerde Tourdokter (en hartspecialist) Philippe Miserez ooit eens stelde dat hij nooit of nooit een atleet ontmoet had die met zo'n sterke fysiek door moeder natuur begiftigd was. Alleen, broer Erik oordeelde dat hij genoeg had aan de cross, om af en toe ook eens te schitteren op de weg, als ritwinnaar in de Tour en laureaat in de Ronde van België. Waarschijnlijk zijn er, zelfs in recente tijden, nog topatleten geweest die op eenzelfde manier hun loopbaan met veel succes hadden kunnen uitbouwen, wat wil zeggen met een hele resem veldritten in de winter en af en toe ook eens een probeersel op de weg, maar daarvoor dan niet meer voldoende fysieke reserves overhielden een te slopend cross-seizoen. Denk aan Roland Liboton en recenter nog Sven Nys.

Van in het verre verleden

Maar laten we nu voor eens en voor altijd die totaal verkeerde opvatting uit de wereld helpen, opvatting die zegt dat het slagen van de combinatie veld en weg alleen geldt voor vandaag en waarschijnlijk nog verder voor morgen.

Van in het begin van de wielergeschiedenis blijkt dat coureurs uit de cross krachten en handigheid plukten om bijvoorbeeld ook in de Tour te schitteren (en te triomferen), wat zelfs gebeurde in de periode (begin vorige eeuw) dat veldrijden nog niet zo hoog zo'n belangstelling genoot, noch bij het publiek, noch bij de coureurs. Wat ineens de kans biedt om een grote onwaarheid uit de geschiedenis te schrappen. Er is vaak gezegd dat de Eerste Wereldoorlog meegespeeld heeft bij het creëren van die bijzondere sporttak, die cyclocross toch wel is. Vast staat wel dat de fiets – toen almaar populairder onder de bevolking – van in 1914 een belangrijke rol gespeeld heeft bij het bestrijden van de Duitse invaller. Omdat de tweewieler almaar meer

gebruikt werd in de maatschappij, stelde ook de legerleiding vast dat hun soldaten daarmee, bij opmars of vlucht, veel gemakkelijker doorheen de velden vol onkruid en struiken konden geraken dan te paard of, sterker nog, in de primitieve voertuigen van toen. Dus werden zelfs fietsbrigades in de strijd gelanceerd, maar dat daarmee ook het veldrijden op de wielerkalender kwam is onwaar. Voor 1914-1918 werd er al duchtig gecrossed en niet direct door gelijk wie. Op de erelijst van het Frans nationaal kampioenschap bijvoorbeeld prijkt voor 1907 de naam van Octave Lapize en van 1909 tot 1914 die van Eugène Christophe. Lapize won de Tour in 1907, Christophe had dat wel meer dan een keer gekund, ware het niet dat hij telkens weer door onwaarschijnlijke tegenslagen afgeremd werd.

In België staat er zeer vroeg in de geschiedenis ook een klinkende naam op het palmares van de nationale titelstrijd, voor 1909 en 1910: Philippe Thijs, later drievoudig Ronde van Frankrijklaureaat. Zonderling is dat ook de Tweede Wereldoorlog kan geciteerd worden als een soort mijlpaal in de geschiedenis van de cross. Want pas na die vreselijke tijden tussen 1940 en 1950 werd die wielertak officieel geïnternationaliseerd, met een eerste wereldkampioenschap veldrijden georganiseerd, in Parijs dan wel. En wie werd de laureaat, denk je? Juist, ene Jean Robic, eerder al primus in de Ronde van Frankrijk en voor de rest niet direct een gewone vent.

Daarna is ook dat crossen geëvolueerd naar een hoog niveau, met meer en meer mannen in de regenboogtrui die ook hoog gingen scoren op de weg, in voorname koersen uiteraard. Laat ons van deze bijdrage geen namenlijst maken en alleen maar de voornaamste kerels citeren die het op de twee terreinen waarmaakten. Ik pluk ik er zomaar een paar uit, met losse hand, zonder nog eens terug te komen op de briljante broers De Vlaeminck, van wie de oudste er zelfs in slaagde... steile trappen af te rijden. Even noteren dus: Gilbert Bauvin, Rolf Wolfshohl, Klaus-Peter Thaler, vader Adrie van der Poel en recenter Zdenek Stybar, Julian Alaphilippe, Tim Merlier en waarschijnlijk nog wel wat andere, die Roger De Vlaeminck gelijk gegeven hebben bij zijn vaststelling dat er geen beter combinatie bestaat dan veldrijden-wegrennen en omgekeerd.

Robert Janssens vertelt over...

Eugène Christophe: zeven keer tricolore

De Fransman Eugène Christophe (1885 - 1970) staat in de wielergeschiedenis meer bekend om zijn tegenslagen dan voor zijn grote overwinningen en mooie ereplaatsen, wat, veel later, ook zou gelden voor zijn landgenoot Raymond Poulidor.

Eugène Christophe maakte tussen alle miserie door wel naam als eerste drager van de gele trui, uitgereikt aan het einde van de tiende rit in de Ronde van Frankrijk 1919. En als er toen al een wereldkampioenschap veldrijden zou georganiseerd zijn (WK waarmee tot in 1950 gewacht werd om het op de kalender te zetten) dan zou niemand anders dan die dekselse Christophe dat gewonnen hebben, in de veronderstelling dat de parcoursen van de cyclocross uit de pioniersperiode wel wat loopstroken zouden meegekregen hebben. Want Christophe had bij twee gelegenheden al gedemonstreerd hoe vlot (?) hij met de fiets op de schouder onwaarschijnlijke afstanden kon afleggen, afstanden tussen de plaats waarop bepaalde onderdelen van zijn fiets (in deze gevallen vorken) het begaven en de plaats waar hij dat zelf kon herstellen. Voor alle duidelijkheid: in de reglementen 'van de koers' stond toen geschreven dat renners in geval van pech door niemand mochten geholpen worden, hoe erg het onheil ook was. Bij breuken aan het rijwiel moest er maar zelf geschroefd en gelast worden, in de dichtst bijgelegen smidse dan en de omschrijving 'dichtstbijgelegen' mag in de twee gevallen, die Christophe overkwamen, gerust gerelativeerd worden.

In 1913 stond hij al, op enkele kilometers van de top van de col du Tourmalet, langs de weg met TWEE gebroken vorken, de voorste en de achterste uiteraard. Hij wist dra wat hem te doen stond: velo op de schouder, lopend naar de top en dalend naar de eerste smidse, te vinden in het dorp Sainte-Marie-de Campan... liefst 14 kilometer verwijderd van de plaats van het onheil!

Eugène Christophe, 28 jaar toen, finishte die Tour op de 7de plaats, op bijna 14 uur van laureaat Philippe Thys, ooit eens... collega-nationaal kampioen veldrijden, in België dan wel.

Een tweede, dergelijk onheil, overkwam Christophe in 1919 dus weer stond hij met een gebroken vork langs de kant van de weg, met... de gele trui om de schouders én zonder verder uitzicht op de eindzege in de eerste Ronde van na 'de grote oorlog'. Die ramp overviel hem in de voorlaatste rit, van Metz naar Duinkerke, toen hij pronken mocht met een voorsprong van een half uur op de Belg Firmin Lambot. Christophe wist uit ervaring wat hem te doen stond: fiets op de schouder en lopen maar, naar een smidse, in Valenciennes nu, waar zowel de eigenaar als een controleur van de internationale wielerbond toekeek hoe de pechvogel de stukken weer aan mekaar kreeg.

Alles tezamen kostte dat de ongelukkige man - blijkbaar gechronometreerd - 70 minuten. Een val bij het afwerken van de etappe zette hem op nog meer achterstand zodat hij die Tour alsnog beëindigde op de derde plaats, op twee uur en zestien minuten van de eindwinnaar, de Belg Firmin Lambot, die ook de ongeluksetappe van zijn Franse rivaal gewonnen had. In totaal beëindigden slechts tien van de 69 gestarte deelnemers de wedstrijd, die nog steeds als een der zwaarste uit de geschiedenis wordt beschouwd.

Maar nu ter zake.

Christophe zou niet alleen op de wegen van de Tour bewijzen hoe goed hij met de fiets op de schouder kon lopen. Hij deed dat ook in het veld, vermits hij daar zeven keer aan de Franse nationale titel geraakte. Hij triomfeerde ononderbroken tussen 1909 en 1914 en voegde er in 1921, op respectabele leeftijd, nog een slotakkoord aan toe.

Maar ook hier heeft die toch wel bijzondere man alle pech, die men zich kan indenken, gehad. Was er toen al een wereldkampioenschap geweest, dan zou Eugène Christophe zeker en vast een aantal keren op de erelijst van die wedstrijd gestaan hebben, tenzij ook toen zijn... vorken het zouden begeven hebben.

Robert Janssens vertelt over...

Octave Lapize:

in de lucht, niet op het veld

Als men het Franse peloton van voor 1914 een deskundige beoordeling zou gunnen, dan zou ene Octave Lapize zeker bovenaan de lijst staan, op basis van zijn talent (op vele terreinen) en van zijn uitslagen vooral, hoewel daar zeker geen regelmaat in te bespeuren valt. Maar dat zou, met ouder worden, misschien wel gekomen zijn, ware het niet dat de 'Grote Oorlog' een bruusk einde maakte aan zijn loopbaan en zelfs aan zijn leven. Hij sneuvelde aan het front als amper 30-jarige piloot.

Octave Lapize was in zijn beste jaren een der grote vedetten, of misschien wel DE grootste, uit het nationale en zelfs internationale peloton. Hij kreeg de bijnaam 'Le Frisé' (de krullenbol) mee en soms vraag ik mij af hoe men daartoe gekomen is. Op internet vind je wel enkele foto's van hem (vaak breed lachend) maar heel veel krullen zijn er niet altijd te bespeuren. Maar kom, dit is natuurlijk maar een detail in het levensverhaal van een al bij al heel, heel bijzondere figuur.

Lapize had, toen hij in 1914 zijn wielersloopbaan wegens de oorlog moest afsluiten (voorlopig, zo hoopte hij), al een heel palmares op papier staan. Met aan de top natuurlijk de eindzege in de Tour van 1910, met vier ritoverwinningen als extraatjes daarbij. Die Ronde had van organisator Henri Desgrange een bijzonder karakter meegekregen. Voor het eerst moesten de deelnemers over de Pyreneeën trekken en dat bleek het echte spek voor de bek van Lapize, waarbij die ook kon tonen hoe geschikt hij voor... het veldrijden was, wat hij trouwens eerder al bewezen had. Men mag natuurlijk niet denken dat de renners, zoals nu en in de Pyreneeën, over geasfalteerde of betonnen wegen gestuurd werden, wel integendeel. Om de top van bijvoorbeeld de Tourmalet of de Aubisque te bereiken, dienden zij langs smalle paadjes de hoogte in te klauteren, eerder dan te rijden en dat zal dan voor vele deelnemers wel al lopend gebeurd zijn, de zware fiets op de schouder meesleurend. Zoals in, juist, de cyclocross.

In de eerste etappe overheen de hoogste cols maakte Lapize er een demonstratie van, hoewel hij in het laatste gedeelte toch de rekening van dat al te driest kampen voorgeschoteld kreeg. Waardoor Lapize niet voldoende voorsprong kon opbouwen om de andere held van die Tour, de Luxemburger François Faber, op veilige afstand te plaatsen en vooral te houden. Faber was, als de absolute heerser uit de aanloopritten, naar de bergen gekomen en hield zelfs daar behoorlijk stand, als fysiek zwaarwegende kerel dan nog. Een aantal ongelukkige bandbreuken – zowel op de rekening van de ene als van de andere – besliste er over dat finaal de Fransman in Parijs op het hoogste podium mocht en niet de Luxemburger, die in het eindklassement toch maar op geringe achterstand eindigde. Dat klassement werd toen, om de spanning erin te houden, met punten gemaakt en finaal had Faber er maar... vier meer op de teller staan. Lapize was intussen vier keer gehuldigd als daglaureaat, Faber driemaal. Eigenaardig genoeg moest, in de vier daaropvolgende Rondes, Lapize telkens weer